

Vlaanderen
verbeelding werkt

Museum Dhondt-Dhaenens – Sint-Martens-Latem © Stijn Bollaert

Sectorale investeringssubsidies voor cultuur- en jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang

Handleiding bij de aanvraag

DEPARTEMENT
CULTUUR, JEUGD & MEDIA

vlaanderen.be/cjm

Inhoud

Inleiding	5
Wegwijs KIOSK	6
Contact	6
1 Gegevens van de aanvrager	7
1.1 Rechtspersoonlijkheid	7
1.1.1 Type rechtspersoonlijkheid	7
1.1.2 Bewijsstuk rechtspersoonlijkheid	7
1.1.3 De bouwheer	7
1.2 Financieel verslag	8
2 Gegevens van de infrastructuur	9
2.1 Basisgegevens	9
2.1.1 Titel	9
2.1.2 Adres	9
2.2 Bovenlokale werking	9
2.3 Beschikkingsrecht	9
2.3.1 Type beschikkingsrecht	9
2.3.2 Minimum 20 jaar geldig	10
2.3.3 Bewijsstuk beschikkingsrecht	10
2.4 Prognose en nulmeting	11
3 Sectorale prioriteiten en subsidiebedrag	12
3.1 Aanvinken prioriteiten	12
3.1.1 Duurzaamheid	12
3.1.2 Veiligheid	12
3.1.3 Integrale toegankelijkheid	12
3.2 Subsidiebedrag	13
3.2.1 Invullen financieel werkblad	13
3.2.2 Budget Kunst in Opdracht	13
3.2.3 Opladen financieel werkblad	13
3.2.4 Aangevraagd subsidiebedrag	13

4 Projectomschrijving	14
4.1 Start en einde project	14
4.1.1 Geplande startdatum	14
4.1.2 Geplande einddatum	14
4.2 Visie	14
4.2.1 Evaluatie bestaande infrastructuur (indien subsidiebedrag > 150.000 euro)	14
4.2.2 Projectvisie (indien subsidiebedrag > 150.000 euro)	14
4.2.3 Technische omschrijving van de werken (indien subsidiebedrag < 150.000 euro)	15
4.3 Maatregelen	15
4.3.1 Maatregelen Duurzaamheid (indien als prioriteit aangeduid)	15
4.3.2 Maatregelen Veiligheid (indien als prioriteit aangeduid)	15
4.3.3 Maatregelen Integrale toegankelijkheid (indien als prioriteit aangeduid)	15
4.4 Impact op de sector	15
4.5 Projectplan/timing	16
4.6 Plannen en beeldmateriaal	16
5 Prioriteit Duurzaamheid	17
Keuze strategieën	17
5.1 Strategie 1: Langetermijnvisie project, geïntegreerd ontwerp	18
5.2 Strategie 2: Duurzame inplanting	19
5.3 Strategie 3: Drempelverlaging, begripbaarheid en bereikbaarheid	20
5.4 Strategie 4: Meervoudig/gedeeld gebruik	21
5.5 Strategie 5: Bewust kiezen voor renovatie of hergebruik	22
5.6 Strategie 6: Toekomstgericht ontwerpen (en realiseren)	23
5.7 Strategie 7: Gezonde en comfortabele ruimtes	24
5.8 Strategie 8: Verminderen van de energievraag	25
5.9 Strategie 9: Verduurzamen van de energievraag	26
5.10 Strategie 10: Beheer van de energievraag	27
5.11 Strategie 11: Behoud van grondstoffen	28
5.12 Strategie 12: Duurzaam materiaalgebruik	29
5.13 Strategie 13: Water	30
5.14 Strategie 14: Ecosystemen en biodiversiteit	31

6 Prioriteit Veiligheid	32
6.1 Huidige problematiek	32
6.2 Motivatie maatregelen veiligheidsaspecten	32
6.2.1 Brandveiligheid	32
6.2.2 Luchtkwaliteit	32
6.2.3 Theatertrekken automatiseren	32
6.2.4 Toegangsbeveiliging - indemniteitsregeling	32
6.3 Keuring en onderhoud	32
6.4 Bewijsstukken	32
7 Prioriteit Integrale toegankelijkheid	33
7.1 Motivatie maatregelen Integrale toegankelijkheid	33
7.2 Inclusie en toegankelijkheid in de organisatie	33
7.3 Rapport INTER	33
8 Bijlagen en verbintenissen	34
9 Veelgestelde vragen	35
9.1.1 Kan ik meerdere keren indienen voor dezelfde infrastructuur?	35
9.1.2 Wanneer kunnen de werken starten?	35
9.1.3 Wanneer wordt er uitbetaald?	35
9.1.4 Wanneer moeten de werken klaar zijn?	36
9.1.5 Kan ik al studiewerk verrichten vóór de subsidiebeslissing?	36
9.1.6 Komt nieuwbouw in aanmerking?	36
9.1.7 Kunnen subsidies gecumuleerd worden?	36
9.1.8 Wat als we geen jaarrekening hebben?	36
9.1.9 Komen hostels en jeugdverblijfplaatsen in aanmerking?	36
9.1.10 Inspiratie- en informatiebronnen	37

INLEIDING

Investeringsubsidies voor sectorale prioriteiten

Dit is een subsidielijns voor organisaties in de cultuur- en jeugdsector met eigen infrastructuur. Deze organisaties kunnen in aanmerking komen voor een of meer thematische investeringsubsidies die door de ministers van Cultuur en Jeugd als sectorale prioriteiten zijn vastgelegd.

De sectorale prioriteiten van 2022 tot en met 2026 zijn:

1. duurzaamheid
2. veiligheid
3. integrale toegankelijkheid

Informatie over de prioriteiten: zie [hoofdstuk 3](#).

Besluit van de Vlaamse Regering (BVR)

Deze subsidielijns is gebaseerd op het nieuwe [Besluit van de Vlaamse Regering over de regeling voor de toekenning van sectorale investeringsubsidies aan cultuur- en jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang](#), goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 29 april 2022 (verder hieronder als 'het besluit' afgekort).

De **kosten** die in aanmerking komen, staan in Art. 6 van het [besluit](#).

De **algemene voorwaarden** om in aanmerking te komen, staan in Art. 8 van het [besluit](#).

Wetgeving overheidsopdrachten

Elk **project** binnen de gevraagde subsidie moet de [regelgeving overheidsopdrachten](#) naleven voor het bestellen van diensten, werken en leveringen bij ondernemingen (architecten, studiebureaus ...).

Een **overheidsopdracht** wordt op zijn vroegst gepubliceerd op de datum van de **subsidiebeslissing**. – Art. 8.8 van het [besluit](#).

Indiendatum

Subsidieaanvragen kunnen elk jaar worden ingediend. Voor de periode 2023-2026 is de uiterste indiendatum 1 april.

WEGWIJS KIOSK

KIOSK Log in via [KIOSK](#) als vertegenwoordiger van de organisatie waarvoor de aanvraag wordt ingediend.

Aanvrager

Vul alle verplichte gegevens aan op de schermen “Aanvrager”.

Dossiers

Start een nieuw dossier voor de aanvraag “Investeringsubsidies aan cultuur- en jeugdinfrastructuur met bovenlokaal belang”.

Tijdens de aanvraagprocedure worden een aantal schermen doorlopen. Na het invullen van elk scherm kun je bovenaan op de knop “Bewaar” klikken om de gegevens op te slaan. Je kunt steeds terugkeren naar een vorig scherm.

In KIOSK zelf verschijnen bij elke vraag de nodige hulpteksten wanneer je het ?-icoon aanwijst. In de handleiding hieronder worden de **invul- en oplaadvelden** uit de aanvraagprocedure verder toegelicht.

Alle informatie over de KIOSK-applicatie, het aanmaken van accounts en het toekennen van mandaten binnen de organisatie om dossiers in te dienen, vind je via de [website van het Departement Cultuur, Jeugd en Media](#).

Deze handleiding volgt stap voor stap de aanvraagprocedure van de KIOSK-applicatie en begeleidt je bij het indienen van een aanvraagdossier.

Veelgestelde vragen vind je [achteraan](#) in deze handleiding.

Algemene informatie vind je op de [website](#).

CONTACT

Heb je meer informatie nodig of heb je vragen over je subsidiedossier? Maak gebruik van het [contactformulier](#) op de website van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

1 GEGEVENS VAN DE AANVRAGER

1.1 Rechtspersoonlijkheid

1.1.1 Type rechtspersoonlijkheid

Aanvrager	Rechtspersoonlijkheid aanvrager	Voorwaarden
(Lokale) overheid	Vlaamse overheid - Provincie - Lokale overheid - Vlaamse Gemeenschapscommissie	<ul style="list-style-type: none"> • Zonder winstgevend doel - art. 8 §1.3 van het besluit
Jeugdwerk- of cultuurorganisatie	vzw - stichting - cvba - cvoa - gcv - gca	<ul style="list-style-type: none"> • Beschikkingsrecht van jeugd- of cultuurorganisatie voor min. twintig jaar (zie 2.3) • Enkel organisaties met ondernemingsnummer en (min.) één wettelijke vertegenwoordiger* • Geen feitelijke verenigingen
Andere organisatie		

* De wettelijke vertegenwoordigers (zaakvoerder, burgemeester, voorzitter...) van een organisatie zijn opgenomen in de website van de KBO. Alle personen vermeld onder "Functies" kunnen in principe optreden als wettelijk vertegenwoordiger voor de organisatie.

Meer info over de 'wettelijke vertegenwoordiger' is te vinden in de [Begrippenlijst](#).

1.1.2 Bewijsstuk rechtspersoonlijkheid

Indien de aanvrager **GEEN** overheid is, moet een bewijsstuk van de rechtspersoonlijkheid opgeladen worden.

1.1.3 De bouwheer

De aanvrager van de subsidie is idealiter ook de bouwheer van de werken. De bouwheer van het project is de organisatie of de overheid die de werken opvolgt en opdracht geeft aan aannemers en leveranciers om het project te realiseren. **Indien de aanvrager NIET de bouwheer is, moet een overeenkomst met de bouwheer over de aanwending van de subsidie voorzien worden als bijlage bij het dossier** (in het laatste scherm van de aanvraag).

1.2 Financieel verslag

De voorwaarde voor de financiële haalbaarheid van het project is bepaald in Art.8 §1,6° van het [besluit](#).

Laad hier de laatst goedgekeurde jaarrekening op van de organisatie of lokale overheid die verantwoordelijk is voor de financiering van het project. Het financieel verslag **moet gedateerd en ondertekend zijn** door de voorzitter, bestuurder of volmachthouder.

Indien er geen jaarrekening is omdat de organisatie nog maar pas is opgericht, moet je de jaarrekeningen van rechtsvoorgangers of een balansverslag, een verklaring van de boekhouder of van een andere financieel deskundige opladen. Je kunt ook een recente balans opladen waaruit de financiële toestand van de organisatie kan worden afgeleid.

2 GEGEVENS VAN DE INFRASTRUCTUUR

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Titel

Vul de titel **van het project** in. Dit kan een eigenaam zijn of de naam/het adres van het gebouw of de locatie van het project.

2.1.2 Adres

Vul **het adres van de infrastructuur** in. De infrastructuur moet zich situeren in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. – Art. 8 §1.2 van het [besluit](#).

Ook Brusselse gemeenten komen in aanmerking voor deze oproep.

2.2 Bovenlokale werking

Beschrijf op welke manier en in welke mate de infrastructuur, en de werking die in die infrastructuur plaatsvindt, een bovenlokaal belang hebben.

Voor de definitie van ‘bovenlokaal belang’, zie Art. 1.3 van het Besluit:

“Cultuur- en jeugdinfrastructuur waarin een of meer organisaties gehuisvest zijn die op die locatie een werking ontplooiën die het lokale en het interlokale niveau duidelijk overstijgt.”

Enkele suggesties over hoe je dit kunt opvatten:

- Bezoekers of gebruikers van de infrastructuur komen uit een bredere regio dan de eigen gemeente en buurgemeenten of uit diverse buurten of districten in geval van een (voor) stedelijke context.
- Er is een cultuur- of jeugdwerkeraanbod aanwezig waarover andere infrastructuur in de regio niet beschikt.
- De infrastructuur beschikt over specifieke faciliteiten voor cultuur- of jeugdorganisaties die niet aanwezig zijn in de regio.
- De invloed en impact van de werking en de cultuur van de infrastructuur reiken verder dan de eigen gemeente, buurgemeenten en gebruikers.
- De werking van de infrastructuur is van algemeen of strategisch belang voor de cultuur- of jeugdsector (overstijgt het eigen/lokale belang).
- De organisatie trekt proactief deelnemers aan uit een bredere regio.
- De organisatie richt zich op specifieke doelgroepen die de gemeente, stad of buurt overstijgen.

2.3 Beschikkingsrecht

2.3.1 Type beschikkingsrecht

De **organisatie waarvan de culturele- of jeugdwerking gevestigd is in de infrastructuur** waar de werken plaatsvinden, beschikt over een aantoonbaar beschikkingsrecht voor de infrastructuur. - Art. 8 §1.4 van het [besluit](#).

Welk type beschikkingsrecht heeft de cultuur- of jeugdorganisatie over de infrastructuur?

- zakelijk recht;
- recht door overeenkomst (meer info in tabel onder 2.3.3).

2.3.2 Minimaal 20 jaar geldig

Vul in dit veld in KIOSK het jaartal in waarop het beschikkingsrecht over de infrastructuur afloopt. Het einde van het beschikkingsrecht is terug te vinden in het op te laden bewijsstuk.

Indien de jeugd- of cultuurorganisatie eigenaar is van de infrastructuur, moet dit veld niet ingevuld worden.

→ Beschikkingsrecht van onbepaalde duur wordt niet aanvaard.

Het beschikkingsrecht moet **minstens twintig jaar** geldig zijn:

- na de toekenning van de investeringssubsidie (datum op het ministerieel besluit);

OF

- vanaf datum dat de jeugd- of cultuurorganisatie kan beschikken over de infrastructuur (indien de datum later valt dan de datum van de subsidiebeslissing).

2.3.3 Bewijsstuk beschikkingsrecht

Ongeacht de aanvrager van de subsidie, moet er een **bewijsstuk** van het beschikkingsrecht over de infrastructuur **voor minstens één jeugd- of cultuurorganisatie voorgelegd worden**. Daarmee wordt gegarandeerd dat de investeringen aangewend blijven voor cultuur- of jeugdwerking.

In te dienen documenten:

- bewijsstuk beschikkingsrecht van minstens twintig jaar van de cultuur- of jeugdorganisatie over de infrastructuur;
- indien het oorspronkelijke bewijsstuk niet geldig is voor twintig jaar of wanneer het van onbepaalde duur is, moet een bijkomende overeenkomst opgeladen worden die deze periode kan verzekeren. Een ondertekende intentieverklaring voorwaardelijk aan het verkrijgen van de subsidie wordt aanvaard.

Type beschikkingsrecht	De jeugd- of cultuur-organisatie is/heeft	In te dienen bewijsstuk
Zakelijk recht	Eigenaar	Bewijs van eigendom, aankoopakte, uittreksel kadaster
	Recht van opstal, erfpacht, vruchtgebruik	Notariële akte
Recht door overeenkomst	Huurder, gebruiker, beheerder	Overeenkomst met de eigenaar of met de houder van een zakelijk recht over de infrastructuur

2.4. Prognose en nulmeting

Elke aanvrager moet volgende documenten aanleveren:

- een **nulmeting** van het energieverbruik;
- een **prognose** voor de energiebesparing per jaar door de geplande maatregelen.

Voor de **nulmeting** moet je een account voor de organisatie en een dossier voor de gesubsidieerde infrastructuur aanmaken op [EnergieID](#), een gratis monitoringstool. Daarin moet je het energieverbruik vanaf 2019 invoeren. Je moet het dossier aanmelden in de juiste groep van het Departement Cultuur, Jeugd en Media (CJM) op EnergieID. Daarvoor is een specifieke [handleiding](#) ter beschikking.

Je moet een **prognose** voor de energiebesparing per jaar volgens de genomen maatregelen bij de aanvraag voegen.

Voor de nulmeting en de berekening van de prognose gebruik je deze [berekeningsformules](#).

3 SECTORALE PRIORITEITEN EN SUBSIDIEBEDRAG

De sectorale prioriteiten van 2022 tot en met 2026 worden vernoemd in Art. 4 van het [besluit](#).

3.1. Aanvinken prioriteiten

Vink de prioriteit(en) aan die betrekking heeft/hebben op de subsidieaanvraag. Je moet minimaal één en maximaal drie prioriteiten aanduiden.

De motivatie en inhoudelijke beschrijving van de concrete maatregelen ([4.3](#)) binnen het project die voldoen aan de sectorale prioriteiten, worden in de volgende schermen opgevraagd.

3.1.1. Duurzaamheid

Met deze prioriteit wil het departement breed inzetten op het thema *Duurzaamheid*. Enerzijds bepaalt het wettelijk kader de verplichte standaarden en normen, anderzijds wil het Departement Cultuur, Jeugd en Media met deze subsidielijn inzetten op een ruimer begrip van dit thema. Zo kunnen de jeugd- en cultuursector ook progressief een maatschappelijke verantwoordelijkheid opnemen.

Zowel klimatologisch als financieel gezien is er een grote nood aan zeer gerichte ingrepen op het vlak van efficiënt en ecologisch energie-, materiaal- en ruimtegebruik. Met deze subsidielijn wordt daarom ingezet op een integrale benadering van duurzaamheid die niet enkel rekening houdt met energiezuinigheid, maar ook met circulariteit, intentioneel bouwen, materiaalkeuzes, aspecten van mobiliteit, inplanting, lange termijnplannen ... Deze brede opvatting van benaderingen van deze prioriteit wordt opgedeeld in veertien duurzaamheidsstrategieën, en staat in [hoofdstuk 5](#) van deze handleiding.

De keuze en motivatie van de **duurzaamheidsstrategieën** worden in volgende velden opgevraagd indien je deze prioriteit aanvinkt.

3.1.2. Veiligheid

Het wettelijk kader over veiligheid en gezondheid bepaalt de verplichte standaarden en normen. Het departement zet verder in op dit thema door subsidies te voorzien voor het inrichten en omvormen van veilige en gezonde (werk)plekken en (publieke) ruimtes voor jeugd- en cultuurinfrastructuur.

Binnen deze subsidielijn wordt concreet ingezet op de veiligheidsaspecten **brandveiligheid, luchtkwaliteit, automatiseren van theatertrekken en toegangsbeveiliging van de infrastructuur**. Indien je hier *Veiligheid* aanvinkt, zul je in volgende schermen de gekozen veiligheidsaspecten kunnen aanvinken. Dit komt verder terug in deze handleiding bij de maatregelen voor veiligheid in [hoofdstuk 4.3.2](#).

3.1.3. Integrale toegankelijkheid

Met de prioriteit *Integrale toegankelijkheid* wordt naast het wettelijk kader van de stedenbouwkundige verordening betreffende toegankelijkheid, ook aandacht gegeven aan sociale, culturele en maatschappelijke noden en belangen, zoals de (digitale) inrichting van de ruimtes voor

het bereiken van een breder publiek en specifieke doelgroepen met een beperking. **Het rapport van de toegankelijkheidsdoorlichting moet op voorhand opgevraagd worden bij INTER.** De samenstelling van dit rapport gebeurt via een plaatsbezoek of op basis van een plan. – Art. 8 §2.3 van het [besluit](#).

3.2. Subsidiebedrag

3.2.1. Invullen financieel werkblad

Om de financiële haalbaarheid te laten beoordelen, moet je een overzicht van de raming en financiering van het te subsidiëren project opgeven. Maak daarvoor gebruik van het “[financieel werkblad](#)”. In het werkblad moet je enkel het eerste tabblad “Aanvraag” verplicht invullen. Er is een instructiekolom die meer informatie geeft bij de in te vullen velden. Enkel de velden met een gele kleur kunnen worden ingevuld.

Lijst in het werkblad de subsidieerbare werken op volgens de genomen maatregelen. De beschrijving van de maatregelen worden later opgevraagd, zie [hoofdstuk 4.3](#) van deze handleiding. Welke werken in aanmerking komen en welke uitgesloten zijn voor subsidiëring vind je onder Art. 6 van het [besluit](#).

De voorwaarden voor de financiële haalbaarheid van het project zijn bepaald in Art. 8 §1.6 van het [besluit](#).

3.2.2 Budget Kunst in Opdracht

Vul het te besteden bedrag voor Kunst in Opdracht aan in cel B37. Daarvoor kun je de berekeningstool gebruiken in het tabblad onderaan.

Op 1 maart 2019 werd het [nieuwe decreet](#) over de realisatie van kunstopdrachten voor gebouwen van openbare diensten, daarmee gelijkgestelde diensten en door de overheid gesubsidieerde inrichtingen, verenigingen en instellingen bekrachtigd door de Vlaamse Regering.

3.2.3 Opladen financieel werkblad

Je moet het ingevulde werkblad met de oorspronkelijke extensie (.xls, GEEN PDF) opladen in KIOSK. Een overzicht van de in te dienen bewijsstukken om de financiële haalbaarheid aan te tonen:

Eigen inbreng kosten (min. 40% van het aangevraagde subsidiebedrag)	Op te laden bewijsstukken
volledig met eigen middelen van de aanvrager	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel werkblad • Financieel verslag (zie vorig)
volledig of gedeeltelijk door middelen van andere overheden en/of derden	<ul style="list-style-type: none"> • Financieel werkblad • Financieel verslag (zie vorig) • Bewijsstuk overeenkomst met derden

3.2.4 Aangevraagd subsidiebedrag

Vul hier het aangevraagde subsidiebedrag in. Dit bedrag wordt overgenomen uit cel **B46** van het ingevulde werkblad. Het aangevraagde subsidiebedrag moet **maximaal 500.000 euro bedragen en minimaal 10.000 euro (Jeugd) of 30.000 euro (Cultuur)**. Dit is het bedrag zonder eigen inbreng en kan maximaal 60% van het totaalbedrag van het project zijn. - Art. 2 van het [besluit](#).

4 PROJECTOMSCHRIJVING

4.1 Start en einde project

4.1.1 Geplande startdatum

De geplande startdatum is de datum waarop de **eerste aanbesteding** wordt gepubliceerd (voor werken, leveringen of diensten) voor het project waarvoor de subsidie wordt aangevraagd. Indien het bouwproject meerdere projectonderdelen met verschillende uitvoeringstermijnen heeft, geef je de eerste startdatum op.

Je kunt de aanbesteding voor werken niet opstarten als de subsidie nog niet werd goedgekeurd. De overheidsopdracht mag op zijn vroegst gepubliceerd worden op de datum van de subsidiebeslissing. – Art. 8.8 van het [Besluit](#).

Studiewerk dat vooraf werd aanbesteed (architect, opstellen raming of ontwerp ...) kan wel gesubsidieerd worden tot maximaal 15% van de geraamde kostprijs voor de subsidieerbare werken. Je moet de toepassing van de wetgeving overheidsopdrachten bij de aanbesteding aantonen door middel van een bestek en gunningsverslag. Het aanleveren van deze bewijsstukken doe je pas na de [goedkeuring van de subsidieaanvraag](#).

4.1.2 Geplande einddatum

Dit is de **laatste uitvoeringsdatum** van leveringen en diensten of **de datum van voorlopige oplevering** van werken waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Indien het bouwproject meerdere projectenonderdelen met verschillende uitvoeringstermijnen heeft, geef je de laatste einddatum op.

De laatste betaalaanvraag mag niet later worden ingediend dan zes jaar na toekenning van de subsidie (op datum van het ministerieel besluit).

4.2 Visie

4.2.1 Evaluatie bestaande infrastructuur (indien subsidiebedrag > 150.000 euro)

Schets de voorgeschiedenis van de infrastructuur (gebruik, functionaliteit en/of werking) die relevant is binnen de context van de geplande werken voor deze subsidieaanvraag. Situeer eventuele knelpunten in de huidige situatie en de veranderingen, oplossingen en/of verbeteringen die de geplande werken bieden. Vermeld ook welke maatregelen al genomen werden in het recente verleden.

4.2.2 Projectvisie (indien subsidiebedrag > 150.000 euro)

Beschrijf het architecturale en functionele totaalconcept en het programma van eisen van het project. Situeer de werken binnen de langetermijnvisie voor de infrastructuur en binnen de gekozen prioriteiten. Beschrijf de aanpak, de werking en het beheer.

4.2.3 Technische omschrijving van de werken (indien subsidiebedrag < 150.000 euro)

Geef een beknopte beschrijving van het project en geef aan voor welke ingrepen de investeringsmiddelen aangewend worden. Geef een globale omschrijving van het project en de ingrepen. Geef aan hoe deze betrekking hebben op de werking die in de infrastructuur plaatsvindt.

4.3 Maatregelen

De maatregelen waarvoor je subsidies aanvraagt, lijst je op in het [financieel werkblad](#), en moet je in dit scherm opnieuw opsommen en classificeren per prioriteit.

—> Maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar komen niet in aanmerking.

4.3.1 Maatregelen Duurzaamheid (indien als prioriteit aangeduid)

Som op welke subsidieerbare werken of maatregelen worden getroffen die specifiek betrekking hebben op de sectorale prioriteit duurzaamheid. Eén maatregel kan ook aan meerdere prioriteiten gelinkt zijn. De motivatie voor de maatregelen moet je in een volgend scherm invullen. Verwijs hier expliciet naar de maatregelen die je invulde in het financieel werkblad.

4.3.2 Maatregelen Veiligheid (indien als prioriteit aangeduid)

Beschrijf of som op welke subsidieerbare werken of maatregelen worden getroffen die specifiek betrekking hebben op de sectorale prioriteit veiligheid. Eén maatregel kan ook aan meerdere prioriteiten gelinkt zijn. De motivatie voor de maatregelen moet je in een volgend scherm invullen. Verwijs hier expliciet naar de maatregelen die je invulde in het financieel werkblad.

Vink de **veiligheidsaspecten** aan waartoe de maatregelen bijdragen:

- brandveiligheid;
- luchtkwaliteit;
- automatiseren van theatertrekken;
- toegangsbeveiliging (in het kader van de indenniteitsregeling).

4.3.3 Maatregelen Integrale toegankelijkheid (indien als prioriteit aangeduid)

Beschrijf of som op welke subsidieerbare werken of maatregelen worden genomen die betrekking hebben op de sectorale prioriteit integrale toegankelijkheid. Eén maatregel kan aan meerdere prioriteiten gelinkt zijn. De motivatie voor de maatregelen moet je in een volgend scherm invullen. Verwijs hier expliciet naar de maatregelen die je invulde in het financieel werkblad.

4.4 Impact op de sector

Beschrijf algemeen hoe het project een **relevante en positieve impact** kan hebben binnen de cultuur- en jeugdsector. Hier kan je bijvoorbeeld het belang van het project voor de cultuur- en jeugdsector in Vlaanderen en Brussel motiveren of de specificiteit van het project in de cultuur- en jeugdsector in Vlaanderen en Brussel beschrijven. Speciale aandacht gaat ook naar impact op vlak van **verduurzaming en innovatie**. Dit kan o.a. op volgende manieren:

- het opnemen van een voorbeeldrol of de rol van kennisdeler binnen de sector;
- innovatieve manieren van het delen van de infrastructuur;
- vernieuwende opvatting van, en creatie van ontmoetingsplekken;
- creatieve en innovatieve oplossingen voor de noden van de tijd(geest);
- vernieuwende aanpak van het bouwproces;
- stimuleren van collectief gebruik, betrekken van eindgebruiker tijdens het proces;
- het efficiënt omgaan met materialen en grondstoffen, nadenken over de impact hiervan op het bouwproces en op de omgeving en over gebruik op lange termijn;
- gebruik maken van nieuwe middelen, technieken of technologieën.

4.5 Projectplan/timing

Geef een beknopt overzicht van de concrete planning van de uitvoering van de voorziene werken, met een opdeling in deelprojecten, fasering, geplande ankerpunten en belangrijke overlegmomenten. Hier moet je ook reeds verkregen vergunningen of het verslag van overleg met stedenbouwkundige diensten vermelden. Voor kleine projecten (totale subsidieaanvraag < 150.000 euro) volstaat een eenvoudig overzicht van de planning en/of termijn van de voorziene werken.

4.6 Plannen en beeldmateriaal

Hier moet je alle documenten opladen die het project visueel verduidelijken, en de werken en maatregelen aantonen. Het departement moet met behulp van deze documenten het project kunnen situeren binnen de architecturale, lokale bebouwde/landschappelijke context. Door middel van de aangegeven documenten moet de intentie en hoedanigheid van de werken duidelijk zijn. Beperk je wel tot de relevante informatie die van toepassing is op je project, zoals:

- foto's van de bestaande situatie: meerdere foto's zijn te bundelen in één PDF-bestand;
- inplantingsplan, schets of aanduidingen (vb. in een online kaartentoepassing) ter illustratie van het geplande project;
- plannen, gevels en snedes van het project op schaal;
- schema's en concepttekeningen.

Minimaal verplicht op te laden documenten: zie Art. 12 van het [besluit](#).

Voor kleinere projecten kun je werken met schetsen en aanduidingen van noden of interventies op foto's en grondplannen. Voor grote (vernieuw)bouwprojecten moet je gedetailleerde plannen op schaal opladen. Bij verbouwingswerken moet je minimaal een plan toevoegen met aanduiding van de werken van de verbouwing ten opzichte van de bestaande situatie.

Je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van deze aanvraag.

5 PRIORITEIT DUURZAAMHEID

KEUZE STRATEGIEËN

Dit scherm verschijnt als je kiest voor de prioriteit duurzaamheid.

Duid nu aan op welke van de onderstaande duurzaamheidsstrategieën je wilt inzetten met de maatregelen waarvoor je deze subsidie aanvraagt. Sommige strategieën zijn verplicht indien je kiest voor de prioriteit duurzaamheid. Vink deze zeker aan in KIOSK. De andere strategieën kun je bijkomend zelf aanvullen. Vul de motivatie van de toepassing van de strategieën en maatregelen in bij de volgende schermen.

—→ Als je een strategie aanvinkt, word je daarop beoordeeld. Dit heeft impact op de totaalscore van de prioriteit duurzaamheid.

Lees in het volgende hoofdstuk alles over de doelstelling van en de aan te leveren stukken bij deze strategieën.

Strategie 1: Langetermijnvisie (verplicht)

Strategie 2: Duurzame inplanting

Strategie 3: Drempelverlaging, begrijpbaarheid en bereikbaarheid

Strategie 4: Meervoudig/gedeeld gebruik infrastructuur

Strategie 5: Bewust kiezen voor renovatie of hergebruik

Strategie 6: Toekomstgericht ontwerpen en realiseren

Strategie 7: Gezonde en comfortabele ruimtes (verplicht)

Strategie 8: Verminderen van de energievraag (verplicht)

Strategie 9: Verduurzamen van de energievraag - hernieuwbare energie (verplicht)

Strategie 10: Beheer van de energievraag - sensibilisatie (verplicht)

Strategie 11: Behoud van grondstoffen

Strategie 12: Duurzaam materiaalgebruik

Strategie 13: Water

Strategie 14: Ecosystemen en biodiversiteit

5.1 Strategie 1: langetermijnvisie project, geïntegreerd ontwerp

Doelstelling

Jouw project kadert binnen een langetermijnvisie, bevat een geïntegreerd ontwerp of een geïntegreerde uitvoering. Onder geïntegreerd ontwerp begrijpen we:

- Je ontwerp overstijgt de werking en/of de maatregelen, de locatie, de schaal en de individualiteit van je project/infrastructuur;
- Je houdt van bij het begin rekening met bepaalde factoren die het proces vereenvoudigen, en de werking op lange duur versterken;
- Je houdt rekening met veranderingen en noden die op lange termijn te voorzien zijn;
- Je integreert betrokkenen met relevante expertise op het juiste moment in het proces, dat wil zeggen tijdens de ontwerp- en studiefase, de uitvoering en de werking.

Mogelijke betrokkenen zijn:

- administraties en overheden;
- het ontwerpteam;
- studie- en adviesbureaus;
- de hele gebruiksgemeenschap (doelgroepen, de buurt, personeel ...).

Indien je een nieuwbouwproject hebt op een onbebouwde site, kan je deze keuze binnen deze strategie motiveren.

Mogelijke insteken (niet-limitatief) voor deze strategie zijn:

- levenscyclusanalyse;
- intensieve voorstudie en ontwerpstudie die het project/omgeving op lange termijn zal bevoordelen, efficiënter/ecologisch ... maken;
- (voorafgaande) intensieve participatietrajecten of stakeholderoverleg: bevraging van huidige of toekomstige gebruikers, betrokkenheid van doelgroepen;
- analyse van de gebruikspatronen (wie woont, leeft, sport, recreëert rond het project? Wanneer?);
- beheersplan, opvolging en monitoring van de genomen maatregelen, sensibilisatie personeel en gebruikers op algemeen vlak;
- het project maakt deel uit van een masterplan, ontwikkelingsproject of wijkcontract;
- het project haakt in op bestaande (structuur)visieplannen of dossiers (van de gemeente, overheid, studie-bureaus ...).

Aan te leveren

Beschrijf een plan van aanpak voor de langetermijnvisie, een ruimer bewustzijn en een geïntegreerd ontwerp. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.2 Strategie 2: Duurzame inplanting

Doelstelling

Je project getuigt van een duurzame inplanting met betrekking tot een versterkte lokale inbedding, leefbaarheid op de site en signalisatie.

Mogelijke pistes (niet-limitatief) voor deze strategie zijn:

- Een versterkte lokale inbedding
  - Het gebouw wordt zo ontworpen dat het geen gesloten eiland is, maar de fysieke connectie en interactie met zijn buurt aangaat: vb. extra ramen in de gevel, oriëntatie naar het bos
  - Er zijn nuttige (basis)voorzieningen (winkel, bakker, printshop ...) in de buurt waarop wordt ingehaakt.
- Stimuleren van (behoud van) groenruimtes
  - Het gebouw/de site wordt via een (trage) verbinding in contact gebracht met interessante plekken in de omgeving: vb. een wandelpad naar een groene ruimte, een fietsverbinding nabij het gebouw.
  - De voetafdruk van het gebouw en de verharding worden beperkt of specifiek aangepast om groenruimtes te behouden of uit te breiden.
- Welzijn op en rond de site
  - Er zijn maatregelen voor het voorkomen van overlast voor of het versterken van levenskwaliteit van de buurt: vb. geluidsbuffer naar de woonomgeving.
  - Het project draagt bij aan de identiteit van de buurt, wijk, stad en gebruikers.
  - Het project zet in op creatie van collectief te gebruiken (buiten)ruimtes.
- Signalisatie
  - Er is een heldere bewegwijzering naar, rond en in het gebouw - voor vlot verkeer, drempelverlagende toegang, verkeersveiligheid, aantrekkelijkheid in het gebouw.
  - De leesbaarheid van het gebouw en de omgeving versterken voor een groter gebruiksgemak.

Aan te leveren

Motiveer op welke manier de inplanting van je project of infrastructuur duurzaam is. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.3 Strategie 3: Drempelverlaging, begrijpbaarheid en bereikbaarheid

Doelstelling

Je project en infrastructuur getuigen van de bewustheid rond en de integratie van maatregelen die drempelverlagend werken en de begrijpbaarheid en bereikbaarheid van de infrastructuur bevorderen. Je levert inspanningen voor de sociale, mentale en fysieke opvatting daarvan, zodat je doelgroepen en onbekenden zich welkom voelen.

Mogelijke toepassingen (niet-limitatief) van deze strategie zijn:

- het concept [Universal Design](#);
- het [STOP-principe](#): slimme inplanning van het mobiliteitsbeleid. Hierbij stelt het STOP-principe een hiërarchie van wenselijke mobiliteitsvormen op: 1. Stappers, 2. Trappers, 3. Openbaar vervoer en 4. Personenwagens;
- signalisatie:
  - een heldere bewegwijzering naar, rond en in het gebouw voor vlot verkeer;
  - drempelverlagende toegang, verkeersveiligheid, aantrekkelijkheid in het gebouw;
  - de leesbaarheid van het gebouw en de omgeving versterken voor een groter gebruiksgemak.

Indien je maatregelen wil laten subsidiëren voor toegankelijkheid moet je ook op die specifieke prioriteit indienen. Onder deze strategie kan je maatregelen voor toegankelijkheid vermelden om je dossier te versterken.

Aan te leveren

Beschrijf hoe het ontwerp en de visie van je project bijdraagt tot de drempelverlaging, begrijpbaarheid en bereikbaarheid van de infrastructuur. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.4 Strategie 4: Meervoudig/gedeeld gebruik

Doelstelling

Je neemt maatregelen om meervoudig en/of gedeeld gebruik van de infrastructuur te bewerkstelligen zodat de infrastructuur zo efficiënt en optimaal mogelijk wordt gebruikt. Je voorkomt dat ruimtes geruime tijd leegstaan en dat de nood aan nieuwe infrastructuur wordt beperkt. Naast de hoofdfunctie kan de infrastructuur ook andere, externe functies herbergen. Je kunt aantonen dat de fysieke ruimtes multifunctioneel, gedeeld en flexibel gebruik toelaten.

Mogelijke toepassingen (niet-limitatief) van deze strategie zijn:

- Het organiseren van het collectief gebruik van ruimtes: je kunt voorleggen dat er afspraken of samenwerkingsverbanden zijn met andere partijen om de ruimtes onderling te gebruiken, ook op momenten dat de hoofdgebruiker er niet is (uurroosters, sleutelsysteem, toegangssysteem, sleutelplan, reservatiesysteem ...).
- Een compact ontwerp omwille van de efficiënte organisatie van interne functies: ruimtes hebben een meervoudig gebruik, het ontwerp bevat maatregelen om de verschillende functies (hoofd- en nevenfuncties) optimaal te laten functioneren in hetzelfde gebouw (uurroosters om de verschillende functies te organiseren, aparte ingangen, flexibele ontsluiting, flexibele gemeenschappelijke ruimtes zoals sanitair en technische ruimte ...).
- Fysieke aanpassingen aan de ruimtes om flexibel gebruik toe te laten: er komen neutrale ruimtes die een variatie aan gebruik toelaten in combinatie met technische ruimtes die voor iedereen goed bruikbaar zijn (verplaatsbare binnenwanden, gedeeld sanitair, gedeelde technieken, ...) - zie ook de bundel [24 ontwerprichtlijnen veranderingsgericht bouwen](#).
- Opbergsystemen die gedeeld gebruikt kunnen worden, zowel intern als extern, of om de ruimtes 'leeg' te maken voor andere gebruikers (clean-desk-principe).
- Collectief gebruik van materialen, gereedschap, fietsenberging ...

Aan te leveren

Beschrijf de visie van je project op meervoudig of gedeeld gebruik, en hoe dit een meerwaarde biedt voor je project maar ook voor de (ruime) omgeving. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.5 Strategie 5: Bewust kiezen voor renovatie of hergebruik

Doelstelling

In je project maak je een bewuste keuze voor renovatie of voor hergebruik van een bestaande infrastructuur.

Het gaat om:

- een ecologisch bewuste keuze voor renovatie van een bestaand gebouw in plaats van nieuwbouw;
- het hergebruik van bebouwde sites: in plaats van onbebouwde stukken grond aan te snijden, wordt de voorkeur gegeven aan herontwikkeling van sites, vernieuwbouw op een bestaande of zelfs compactere voetafdruk of herontwikkeling van een (deel van een) gebouw in een bebouwde omgeving;
- een functiewijziging of herbestemming van een bestaand pand.

Aan te leveren

Beschrijf op welke manier je actief kiest voor renovatie of hergebruik, en hoe dit deel uitmaakt van een duurzame visie. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.6 Strategie 6: Toekomstgericht ontwerpen (en realiseren)

Doelstelling

De focus van je project is een toekomstgericht ontwerp van het gebouw, waardoor de infrastructuur voorzien is om voor de volledige levensduur (en zelfs daarna) voordelig te zijn voor de eigenaar, de (toekomstige) gebruikers en beheerders en het klimaat. Dit kan gestaafd worden met een ontwerpend onderzoek, voorstudies of externe studies, een ontwerpplanning, materialenonderzoek ...

Volgende thema's kunnen in aanmerking komen voor deze strategie:

- Een kosten- of energiebesparend ontwerp, zowel voor het bouwproces als voor het latere gebruik:
  - een bewuste zonering en zonneoriëntatie van de ruimtes met beglazing om te besparen op koeling en verwarming van het gebouw;
  - compacte ontwerpen om energieverbruik te beperken en de materiaalnod te reduceren.
- Een onderhoudsvriendelijk ontwerp:
  - ontwerpen voor optimaal onderhoud en beheer, bijvoorbeeld aansluitpunten en de nodige (wacht)leidingen voor toekomstig ruimtegebruik, rails voor glazenwassers ...
- Een veranderlijk ontwerp voorzien op de veranderende noden en wensen van gebruikers en maatschappij en op andere gebruiksvullingen verspreid over de levensduur van de infrastructuur. Aanpasbaar, modulair en demontabel bouwen (zie ook de bundel [24 ontwerprichtlijnen veranderingsgericht bouwen](#)):
  - bijvoorbeeld volgens de studie van OVAM;
  - klimaatadaptief bouwen: ingrepen om de effecten van klimaatverandering op de infrastructuur, de omgeving en het binnenklimaat op korte en middellange termijn te beperken. Maatregelen om oververhitting tegen te gaan, preventieve maatregelen op de site om gebouw, personeel, publiek en roerende goederen te beschermen tegen hevige regenval, overstromingen, hitte- en koudegolven, water- en winderosie ...;
  - het gebouw ontwerpen als toekomstige grondstoffenbank, met oog voor demontage (zie ook strategie 11).

Aan te leveren

Beschrijf hoe je inzet op een toekomstgericht ontwerp van de infrastructuur. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.7 Strategie 7: gezonde en comfortabele ruimtes

Doelstelling

In je project staat het fysieke welbevinden van de gebruiker centraal, en daar wordt vanaf het begin rekening mee gehouden. De maatregelen en het ontwerp dragen voelbaar bij aan de verbetering van de infrastructuur op vlak van gezonde en comfortabele ruimtes.

Niet-limitatieve lijst van onderwerpen:

- (dag)licht: voldoende daglicht en regeling van de daglichttoetreding, uitzicht, overzicht, vrijheidsgevoel, kwalitatieve (minimaal belastende) kunstverlichting;
- binnen- en buitenluchtkwaliteit: het vermijden van mogelijke interne of externe verontreinigingsbronnen en voldoende verluchting en luchtfiltering;
- akoestisch comfort: het tegengaan van geluidshinder voor de omgeving, van geluidshinder van buiten naar binnen (zoals verkeer), van geluidshinder in het gebouw (tussen de circulatieruimte en de zalen, installaties ...);
- thermisch comfort: het bevorderen van een aangenaam binnenklimaat in alle seizoenen, geen koude of oververhitting.

Aan te leveren

Beschrijf hoe je inzet op de gezondheid en het comfort van de gebruiker van je infrastructuur. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.8 Strategie 8: verminderen van de energievraag

Doelstelling

Binnen de [Vlaamse Klimaatstrategie 2050](#) ligt de focus in eerste instantie op het **reduceren van de energievraag**. Daarnaast ligt de focus op het verduurzamen van de energievraag (strategie 9) en het verzorgen van een goed energiebeheer (strategie 10). Indien je deze strategie aankruist, moet je binnen je project **technische** energiebesparende maatregelen nemen.

Deze strategie staat los van de volgende strategie 'verduurzamen van de energievraag'. Het gaat erom dat de aanvrager er eerst in slaagt om de energievraag te verminderen, om zo het verbruik in te perken.

Er zijn binnen deze strategie **twee technische pistes** waarop je kunt inzetten (kies één of beide):

1. een **performante gebouwschil** (thermische isolatie en buitenschrijnwerk);
2. **energie-efficiënte technische installaties** (duurzame verlichting, verluchting, warmterecuperatie ...).

“Maar gebouwen met de beste energiestatistieken vereisen meer (isolatie)materialen en hebben meer complexe technische installaties. Aan de klassieke constructie-elementen worden steeds meer isolatiematerialen, zonnepanelen, ventilatiesystemen en andere noodzakelijke elementen toegevoegd die nodig zijn om energiezuinige gebouwen te laten functioneren.”

- [Totem](#)

Meer informatie en inspiratie:

- [Cultuurzaam](#)
- [Pulse Transitienetwerk Cultuur Jeugd en Media](#)
- [Gratis energiescan voor Jeugdinfrastructuur](#)

Indien je energiebesparende maatregelen neemt op basis van de resultaten van een eerdere energiescan, kun je dit ook meegeven.

Aan te leveren

Beschrijf en motiveer welke technieken, materialen en werken je inzet om de energievraag van je infrastructuur te reduceren. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.9 Strategie 9: verduurzamen van de energievraag

Doelstelling

Binnen de [Vlaamse Klimaatstrategie 2050](#) ligt de focus naast het reduceren van de energievraag ook op het **verduurzamen van de energievraag**.

Toon aan dat voor de restvraag (de energie die nog nodig is nadat je eerst de energievraag verminderd hebt) energiebronnen worden gehanteerd die duurzamer zijn en een kleinere ecologische voetafdruk hebben dan degene die voorheen werden gebruikt.

Het toepassen of overschakelen naar hernieuwbare, **duurzame energiebronnen**:

- warmtepomp
- zonneboiler
- windmolen
- PV-panelen*

Het **beperken** van het gebruik van **fossiele brandstoffen**:

- warmtekrachtkoppeling (WKK)
- duurzame houtpellets
- overschakelen van stookolie naar gas
- biogas

* Indien je kiest voor PV-panelen, zal dit je dossier versterken en de kans op subsidiëring van je project verhogen. PV-panelen zelf worden niet vergoed binnen deze subsidielij. Voor PV-panelen en batterij-installaties kun je wel terecht bij het Departement Cultuur, Jeugd en Media (of CJM) voor een [Renteloze Energielening Cultuur & Jeugd](#).

Meer informatie en inspiratie:

- [Cultuurzaam](#)
- [Pulse Transitienetwerk Cultuur Jeugd en Media](#)

Aan te leveren

Beschrijf hoe je in je project maatregelen treft voor duurzamere energiebronnen. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.10 Strategie 10: beheer van de energievraag

Doelstelling

Binnen de [Vlaamse Klimaatstrategie 2050](#) ligt de focus naast het reduceren van de energievraag (strategie 8) en het verduurzamen van de energiebronnen (strategie 9) op een goed **energiebeheer**.

In deze laatste stap wordt de voorbereiding op energiebeheer bekeken. Een belangrijk deel van de energiebesparingen zijn direct afhankelijk van de manier waarop de technische installaties tijdens de gebruiksfase worden gecontroleerd en onderhouden.

Het **beheersplan** houdt in:

- een langetermijnplan voor het beheer van de infrastructuur;
- monitoren en afregelen van installaties, onderhoudsprocessen en beheersysteem;
- sensibiliseren van het personeel, het beoogde publiek en de gebruiker om energiezuinig en duurzaam om te springen met de infrastructuur en hen aandachtig maken voor de klimaatproblematiek in het algemeen;
- aanduiden van verantwoordelijken en aanstellen van onderhoudspersoneel specifiek voor de installaties en het beheer van de infrastructuur.

Meer informatie en inspiratie:

- [Cultuurzaam](#)
- [Pulse Transitienetwerk Cultuur Jeugd en Media](#)

Aan te leveren

Laad een **beheersplan** op, indien beschikbaar.

Beschrijf hoe je je infrastructuur en installaties energiezuinig beheert, onderhoudt en zult gebruiken, welke stappen je onderneemt en hoe je dit organiseert. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.11 Strategie 11: behoud van grondstoffen

Doelstelling

Hoe ga je om met de grondstoffen die al aanwezig zijn op de site of in het gebouw? Hoe zet je in op het gebruik van restmaterialen van andere projecten? Deze strategie heeft de doelstelling om grondstoffen te behouden of opnieuw te gebruiken, zodat de hoeveelheid aan nieuw toegevoegde materialen kan worden beperkt. In je project houd je grondstoffen in de kringloop door herstelling, hergebruik en recycling.

Dat kan via de volgende acties:

- Materialen van de huidige infrastructuur worden op een creatieve manier opnieuw ingezet in de nieuwe infrastructuur.
- Inventariseren van de in situ aanwezige bouwelementen en -materialen. Het doel van de inventaris is om het hergebruikpotentieel op het terrein te analyseren. Denk daarbij aan het hergebruik van meubilair, sanitaire toestellen, waardevolle afwerkingen en sierelementen (schouwen, raamkaders uit natuursteen ...), verlichtingsarmaturen, isolatiemateriaal, materialen voor buitenaanleg (klinkers, natuursteen, boordstenen, bakstenen ...).
- Analyseren welke bouwelementen en -materialen in situ kunnen hergebruikt worden.
- Nagaan welke materialen en producten door hergebruikte materialen van elders kunnen worden gedekt. Welke materialen en producten uit het gebouw kunnen interessant zijn elders? Kunnen vrijkomende materialen verkocht of geschonken worden?
- Refurbishing: herstelling en hergebruik van bestaande materialen, producten, structuren en componenten.
- Het streven naar een gesloten grondbalans om zo weinig mogelijk grond af- of aan te voeren, door slim te kijken naar hoogteverschillen op het terrein.
- Een duurzame werking en sensibilisatie rond hergebruik en milieu-impact, bijvoorbeeld ook een afvalsorteerplaats.

Zie ook de bundel [24 ontwerprichtlijnen veranderingsgericht bouwen](#).

Zie ook de methodologie volgens [TOTEM](#).

Aan te leveren

Motiveer en beschrijf hoe je grondstoffen zult behouden of hergebruiken, met behulp van inventarissen, analyses, een plan van aanpak, schema's... Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.12 Strategie 12: duurzaam materiaalgebruik

Doelstellingen

Voor de materialen die **nieuw toegevoegd** worden, wordt gestreefd naar materialen met een **lage ecologische voetafdruk** die niet schadelijk zijn voor de menselijke **gezondheid**. Dit geldt voor zowel de materialen van het eindproduct als de materialen gebruikt voor productie. Naar levensduurverlenging toe is de **verwerking** van de materialen zelf niet te verwaarlozen. Materialen zijn bij voorkeur zodanig verwerkt dat deze achteraf nog makkelijk kunnen worden gedemonteerd. Zo kunnen ze meerdere malen gebruikt worden.

Zie ook de bundel [24 ontwerprichtlijnen veranderingsgericht bouwen](#).

Zie ook de methodologie volgens [TOTEM](#).

Mogelijke pistes (niet-limitatief) van deze strategie zijn:

- gebruik van duurzame materialen met een lage milieu-impact: [NIBE](#)-classificaties of andere toegekende labels zoals [FSC](#) voor houtsoorten;
- gebruik van hout uit duurzaam bosbeheer: De productfiche [Duurzaam Hout](#) van de Vlaamse overheid over eerlijke en duurzame bosbouw vat de criteria en implementatie van duurzaam bosbeheer samen;
- gebruik van [TOTEM](#) (Tool to Optimise the Total Environmental impact of Materials);
- gebruik van lokale grondstoffen en lokaal geproduceerde producten kunnen de milieu-impact beperken;
- het gebouw of (een deel van) de infrastructuur ontwerpen als een toekomstige grondstoffenbank, met zicht op mogelijke demontage van de verschillende gebouw- en materiaalcomponenten;
- een levenscyclusanalyse (LCA) om de milieubelasting van bouwmaterialen te bepalen.

Materiaaleigenschappen die de milieubelasting van materiaal bepalen zijn onder andere: kritiek (afgeraden door de EU), schaarste (eindig), hergebruikt, herbruikbaar, gerecycleerd, composteerbaar, biologisch afbreekbaar, biobased, hernieuwbaar, recycleerbaar, niet-toxisch, laag-emissief.

Zie ook het [Cradle to Cradle](#)-label.

Aan te leveren

Motiveer hoe de materiaalkeuze in je project een minimale negatieve impact heeft op het milieu en de omgeving. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.13 Strategie 13: water

Doelstelling

Je gaat in je ontwerp slim om met water. Je minimaliseert het verbruik, recupereert en/of vangt watertekorten of overlast op, zowel voor je infrastructuur en site als voor de (bredere) omgeving. **Indien je voor deze strategie kiest, moet je ook de monitoring en het beheer van waterverbruik verplicht opnemen in [EnergieID](#) wanneer de subsidie voor waterbesparende maatregelen wordt toegekend.**

Mogelijke aan te snijden thema's (niet-limitatief) zijn:

- het drinkwaterverbruik beperken door waterbesparende voorzieningen, toestellen en installaties;
- rationeel watergebruik en sensibilisering;
- systemen voor hergebruik van regenwater, aansluiten van toestellen op een regenwaterput of kleinere toepassingen zoals regentonnen;
- buffering en infiltratie van regenwater;
- ontharding en doorlaatbare bodembedekkingen;
- grijswaterrecuperatie.

Aan te leveren

Beschrijf en motiveer hoe je infrastructuurproject bijdraagt aan waterbesparing of (regen)waterrecuperatie. Geef ook een **prognose** van de geraamde besparing van waterverbruik. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

5.14 Strategie 14: ecosystemen en biodiversiteit

Doelstelling

Met je project bevorder je de lokale biodiversiteit. In tegenstelling tot bouwprojecten die gepaard gaan met een verlies aan groene en open ruimten, streef je naar een concept dat minder wegneemt van de plaatselijke fauna en flora, of zelfs bijdraagt tot een versterking en ontwikkeling ervan.

Volgende stappen kunnen deel uitmaken van het plan van aanpak van je project:

- voorstudie van het terrein:
  - analyse van de mogelijkheden met betrekking tot bodem, vegetatie, omrandende ecosystemen ...;
  - analyse en inventarisering van de waardevolle natuurlijke elementen in het gebied;
  - bodemonderzoek;
  - plan van aanpak voor het behoud van aanwezige natuurlijke entiteiten: behoud van landschapselementen, bomen, groene en blauwe corridors, bescherming tijdens de werf ...
- integratie van de bestaande natuurlijke elementen in het ontwerp van de omgevingsaanleg;
- beperking van de vervuiling van het natuurlijke milieu: aanpak van bodemverontreiniging, voorkomen van bodemerosie, beperking van stedelijke opwarming;
- natuurontwikkeling: nieuwe natuurlijke entiteiten op de site aanbrengen die de biodiversiteit en bioconnecties versterken:
  - een groendak;
  - groene verharding (gras- of grindroosters) of vegetatie integreren in de verharde oppervlakte (bomen, struiken);
  - groene en/of blauwe doorsteken en verbindingen;
  - nieuwe versterkende natuurlijke entiteiten op de site die de biodiversiteit versterken;
  - maatregelen voor de instandhouding van (specifieke) leefgebieden voor planten, dieren en het behoud of de uitbreiding van kwetsbare biotopen en natuurlijke landschappen.
- na de realisatie van je project voorzie je een groenbeheerplan (nazorg, verzorging, omgang met groenafval, composteerplekken ...).

Aan te leveren

Beschrijf hoe je infrastructuurproject bijdraagt aan de biodiversiteit of het ecosysteem in de directe omgeving van je infrastructuur, en toon aan hoe je dit zult aanpakken volgens een stappenplan. Je kunt verwijzen naar eerder opgeladen plannen en bijlagen of je kunt indien nodig meer documenten opladen in het laatste scherm van jouw aanvraag.

6 PRIORITEIT VEILIGHEID

Dit scherm verschijnt als je kiest voor de prioriteit veiligheid.

6.1 Huidige problematiek

Beschrijf en documenteer de huidige problematiek, inclusief onderbouwing met adviezen van de relevante instanties.

6.2 Motivatie maatregelen veiligheidsaspecten

6.2.1 Brandveiligheid

Omschrijf hoe deze maatregelen een verbetering vormen voor de bestaande infrastructuur op vlak van brandveiligheid.

6.2.2 Luchtkwaliteit

Omschrijf hoe deze maatregelen een verbetering vormen voor de veiligheid van de bestaande infrastructuur op het vlak van luchtkwaliteit.

6.2.3 Theatertrekken automatiseren

Omschrijf hoe deze maatregelen een verbetering vormen voor de bestaande infrastructuur. Beschrijf de mate waarin de vernieuwing en de automatisering van de bestaande theatertrekken een verbetering betekenen voor de algemene veiligheid en het welzijn op het werk.

6.2.4 Toegangsbeveiliging - indemniteitsregeling

Omschrijf hoe deze maatregelen een verbetering vormen voor de bestaande infrastructuur op vlak van toegangsbeveiliging. Beschrijf hoe je projectvoorstel beantwoordt aan de vereisten om gebruik te kunnen maken van de [indemniteitsregeling](#) (conform het Indemniteitsdecreet van 21 januari 2022). Omschrijf de huidige veiligheidsproblematiek en de toekomstige situatie.

6.3 Keuring en onderhoud

Geef hier alle informatie omtrent het voorziene keurings- en onderhoudstraject, indien van toepassing.

6.4 Bewijsstukken

Laad hier stukken op die je bij de prioriteit veiligheid wenst aan te leveren. Het kan gaan om een verslag van de brandweer, een preventieadviseur of een andere bevoegde dienst, een keuringsverslag of doorlichting ...

7 PRIORITEIT INTEGRALE TOEGANKELIJKHEID

Dit scherm verschijnt indien je kiest voor de prioriteit integrale toegankelijkheid.

Definitie “integrale toegankelijkheid” zie Art. 1.5 van het [besluit](#).

Het rapport van de toegankelijkheidsdoorlichting moet op voorhand opgevraagd worden bij **INTER**. De samenstelling van dit rapport gebeurt via een plaatsbezoek of op basis van een plan. Zie Art. 8 §2.3 in het [besluit](#).

7.1 Motivatie maatregelen integrale toegankelijkheid

Omschrijf hoe de maatregelen de integrale toegankelijkheid van de infrastructuur verbeteren. Je projectvoorstel beantwoordt **minimum** aan de voorgestelde ingrepen uit het rapport van de toegankelijkheidsdoorlichting van [INTER](#).

Bij **renovatieprojecten** zal INTER in het rapport aangeven welke maatregelen absoluut prioritair en noodzakelijk zijn. De ingrepen waarvoor een subsidie wordt aangevraagd omvatten minimaal alle prioritaire maatregelen uit de toegankelijkheidsdoorlichting. Indien er wordt gefaseerd of wanneer bepaalde maatregelen op een later moment en/of buiten de subsidie worden uitgevoerd, geef dan minimaal een timing en plan van aanpak op.

Nieuwbouwprojecten moeten altijd voldoen aan de geldende regelgeving over toegankelijkheid. Voor nieuwbouw komen in de eerste plaats projecten in aanmerking die verder gaan dan de regelgeving.

7.2 Inclusie en toegankelijkheid in de organisatie

Omschrijf hoe je organisatie omgaat met toegankelijkheid en inclusie binnen de werking. Geef ook aan welke begeleidingstrajecten of projecten met betrekking tot toegankelijkheid binnen de werking plaatsvinden. Je levert inspanningen voor de sociale, mentale en fysieke opvatting hiervan, zodat je doelgroepen en onbekenden zich welkom voelen.

7.3 Rapport INTER

Laad in het oplaadveld het rapport van [INTER](#) op. Het rapport is verplicht indien je kiest voor de prioriteit toegankelijkheid. (Een advies van INTER bij aanvraag van een omgevingsvergunning voor een nieuwbouw- of renovatieproject voldoet NIET.)

8 BIJLAGEN EN VERBINTENIS

Indien je verdere opmerkingen hebt of bijkomende info en/of documenten wilt bijvoegen, kun je dit doen op het laatste scherm. In het tekstveld is ruimte om de bijlagen te becommentariëren of om bijkomende documenten met betrekking tot je aanvraag voor dit project op te laden.

Tot slot onderschrijf je in het laatste scherm nog enkele verbintenissen vooraleer je je project kunt indienen. Bij het aanklikken van de aankruisvelden, geef je aan dat je de verantwoordingsprocedure voor de projecten kent en dat je toezicht door het departement aanvaardt (incl. de regeling bij vervreemding of bestemmingswijziging van de infrastructuur). Via de knoppen “bewaar”, “controleer je formulier” en “indienen” bovenaan de pagina kun je het proces afronden.

Wat na goedkeuring van je subsidieaanvraag?

De volledige handleiding bij de te volgen procedure na goedkeuring van de investeringssubsidies vind je hier: [Handleiding voor begunstigden](#)

Volgende documenten zullen in de ontwerp- en uitvoeringsfase ter goedkeuring moeten worden voorgelegd:

- ontwerp, plannen;
- bestek, gedetailleerde raming (fase aanbesteding van ontwerp en werken);
- gunningsverslag (fase gunning);
- facturen en vorderingsstaten.

9 VEELGESTELDE VRAGEN

9.1.1 Kan ik meerdere keren indienen voor dezelfde infrastructuur?

Ja, elk jaar is er een nieuwe ronde. Je moet wel ieder jaar opnieuw aan alle voorwaarden voldoen, en er is geen garantie dat je (vervolg)project opnieuw wordt goedgekeurd.

9.1.2 Wanneer kunnen de werken starten?

De overheidsopdracht voor de plaatsing van de werken wordt op zijn vroegst verzonden of gepubliceerd op de datum van de subsidiebeslissing en nadat de procedure is gevolgd. - Art. 8 §1.8 van het [Besluit](#).

Als startdatum geldt de datum waarop de eerste aanbesteding wordt gepubliceerd voor de werken, leveringen of diensten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd.

De opstart van de werken kan door de bouwheer zelf bepaald worden (na de datum van de subsidiebeslissing). Je moet er wel op toezien dat je op tijd bent met de facturatie voor alle werken vóór **de uiterste indiendatum** van de facturen.

Situaties ter verduidelijking:

- A/ *Vraag je enkel een **subsidie** aan voor de **uitvoering van de werken** (en dus niet voor het studiewerk)? Je startdatum zal de datum van **publicatie van het bestek** voor de werken zijn.*
- B/ *Ook wanneer je een subsidie aanvraagt voor het **ereloon van een architect** die reeds werd aangesteld, dan is de **publicatie van het bestek voor de dienstenopdracht** de startdatum die je moet invullen.*
- C/ *Het **studiewerk is reeds gebeurd** voor je de subsidie aanvraagt, en **je hebt de wet overheidsopdrachten toegepast om de architect aan te stellen**. Je kunt een subsidie krijgen voor deze studiekosten. Na goedkeuring van de subsidie zul je bewijsstukken moeten voorleggen voor de aanstelling van de architect of de specifieke opdrachthouder. De startdatum die je invult is de datum van de publicatie van het bestek voor de werken, nadat de architecten het ontwerp hebben opgeleverd.*
- D/ *Het studiewerk is reeds gebeurd, **maar je hebt de wet overheidsopdrachten niet toegepast om de architect aan te stellen**. Je kunt helaas geen subsidie krijgen voor het ereloon van de architect.*
- E/ *De **werken zijn reeds aanbesteed voor de aanvraag van de subsidie**. Je kunt **geen subsidie meer krijgen voor deze werken**, enkel voor werken waarvoor de aanbesteding opstart na de goedkeuring van de subsidie en het ontwerpbestek.*

9.1.3 Wanneer wordt er uitbetaald?

Het departement betaalt de subsidie uit op basis van de vorderingsstaten en de bijhorende facturen op naam van de subsidierekker die goedgekeurd zijn door het departement.

De laatste betaalaanvraag moet worden ingediend **binnen de zes jaar** vanaf de datum van het ministerieel besluit voor de goedkeuring van de subsidieaanvraag. – Art. 8 §1.6 van het [Besluit](#).

9.1.4 Wanneer moeten de werken klaar zijn?

Het project kan voorlopig opgeleverd worden en de laatste betaalaanvraag moet worden ingediend **binnen de zes jaar vanaf de datum van het ministerieel besluit** tot toekenning van de investeringssubsidie. - Art. 8 §1.8 van het [besluit](#).

9.1.5 Kan ik al studiewerk verrichten vóór de subsidiebeslissing?

Voorafgaand aanbesteed studiewerk kan ook gesubsidieerd worden (voor een architect, het opstellen van een raming, ontwerp ...) voor maximaal 15% van de werken. De wetgeving overheidsopdrachten moet wel zijn toegepast en worden aangetoond (bestek, gunningsverslag). Het aanleveren van deze bewijsstukken gebeurt pas na de goedkeuring van de subsidieaanvraag.

9.1.6 Komt nieuwbouw in aanmerking?

Neen, nieuwbouw kan enkel ter vervanging van bestaande infrastructuur, niet van een werking die nog niet bestaat. - Art. 8 §2.1.a van het [besluit](#).

9.1.7 Kunnen subsidies gecumuleerd worden?

Het is mogelijk om deze subsidie te cumuleren met middelen van andere overheidsniveaus, bijvoorbeeld subsidies van een lokale overheid, Europa of Vlaamse subsidies van andere departementen. Binnen het Departement Cultuur, Jeugd en Media kunnen voor hetzelfde project GEEN twee verschillende subsidies aangevraagd worden. Gesubsidieerde maatregelen kunnen voor maximaal 60% van de geraamde kostprijs gefinancierd worden met middelen van de Vlaamse Gemeenschap. Het is dus mogelijk om in het financieel plan bijkomende Vlaamse middelen op te nemen uit beleidsvelden die onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vallen (bv. Onroerend Erfgoed). Bekijk in dit geval ook de regelgeving van de andere overheid inzake het cumuleren van overheidsmiddelen voor één project.

9.1.8 Wat als we geen jaarrekening hebben?

Indien er geen jaarrekening is omdat de organisatie nog maar pas is opgericht, moet je de jaarrekeningen van rechtsvoorgangers of een balansverslag, een verklaring van de boekhouder of van een andere financieel deskundige opladen. Je kunt ook een recente balans opladen waaruit de financiële toestand van de organisatie kan worden afgeleid.

9.1.9 Komen hostels en jeugdverblijfplaatsen in aanmerking?

Hostels en jeugdverblijfplaatsen met erkenning bij Toerisme Vlaanderen, of in aanloop naar erkenning bij Toerisme Vlaanderen, komen in aanmerking voor zover ze voldoen aan alle voorwaarden, en voor projecten met een gevraagd subsidiebedrag boven de 150.000 euro (zie Art. 3.2 van het [besluit](#)).

Bemerking hierbij: deze investeringssubsidies kunnen pas aan hostels worden toegekend na definitieve goedkeuring van dit steunregime door de Europese Commissie. Het departement zal hierover communiceren.

9.1.10 Inspiratie- en informatiebronnen

Cultuurzaam

Pulse Transitienetwerk Cultuur Jeugd en Media

24 Ontwerprichtlijnen veranderingsgericht bouwen

TOTEM

TOTEM Tool OVAM

Labo Ruimte

Ambitienota Vlaams Bouwmeester

Organisatie Vlaamse Afval en Materialenbeheer (OVAM)

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)

Vlaamse Klimaatstrategie 2050

COLOFON

De handleiding 'Sectorale investeringssubsidies voor cultuur- en jeugdinfrastuctuur met bovenlokaal belang' is een publicatie van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Heb je na het lezen van de handleiding meer informatie nodig of heb je nog vragen over je subsidiedossier? Maak gebruik van het [contactformulier](#) op de website van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Depotnummer

D/2023/3241/043

Auteur

Team Infrastructuur en Instellingen

Verantwoordelijke uitgever

Luc Delrue

Secretaris-generaal

Departement Cultuur, Jeugd en Media

Arenbergstraat 9

1000 Brussel

Vormgeving

[Bloudruk](#)

Departement Cultuur, Jeugd en Media
Arenbergstraat 9
1000 Brussel